

3. Ильин Е. П. Склонность к стилю руководства и свойства нервной системы / Е. П. Ильин, Нгуен Ки Тьонг // Ананьевские чтения-99 : тезисы науч.-прак. конф. – СПб., 1999.

4. Толочек В. А. Стили профессиональной деятельности / В. А. Толочек. – М. : Смысл, 2000.

5. Толочек В. А. Стилиевые характеристики взаимодействия руководителей в управленческой структуре / В. А. Толочек // Вестник МГУ. – Сер. 14. Психология. – 1995. – № 3.

6. Толочек В. А. Триада управления и стиль руководства / В. А. Толочек // Социологические исследования. – 1992. – № 2. – С. 121–124.

Надійшла до редколегії 20.11.2013 р.

УДК 35.08

В. М. ЩЕГОРЦОВА

ОРГАНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В КОНТЕКСТІ НОВОГО ЗАКОНУ УКРАЇНИ “ПРО ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ”

Зроблено аналіз нового законодавства щодо проходження державної служби. Виділено основні положення щодо класифікації посад державної служби, груп посад та рангів державних службовців.

Ключові слова: державна служба, класифікація посад державної служби, групи посад державної служби, ранги державних службовців.

The article presents an analysis of the new legislation on civil service. The basic provisions on the classification of civil service positions and groups of positions and ranks of civil servants.

Key words: public service, civil service classification, a group of civil service positions, the ranks of civil servants.

Стратегічні цілі нової державноуправлінської еліти щодо розвитку демократичної, правової та соціальної держави зумовило необхідність реформування державної служби. Адже саме від державних службовців, на яких покладено реалізацію завдань і функцій держави, залежить успіх впровадження реформ. Новий Закон України від 17.11.2011 р. № 4050-VI “Про державну службу” набере чинності з 01.01.2014 р., він визначить принципи, правові та організаційні засади державної служби, умови та порядок реалізації громадянами України права на державну службу [1].

Правові та інші аспекти регулювання проходження державної служби розглядаються такими відомими вченими у сфері державного управління, як Ю. Битяк, О. Воронько, С. Дубенко, Т. Желюк, В. Захарченко, Н. Липовська, В. Мартиненко, О. Мельников, Т. Мотренко, О. Оболенський, Л. Пашко, В. Полтавський, М. Рудакевич, С. Серьогін та ін. Але зміни в законодавстві щодо проходження державної служби потребують детальних досліджень функціонування державної служби.

Метою статті є аналіз нового законодавства щодо проходження державної служби та виокремлення основних положень щодо класифікації посад державної служби.

Закон України від 17.11.2011 р. № 4050-VI “Про державну службу” було прийнято з метою вдосконалення правового регулювання державної служби відповідно до європейських принципів державного управління та у зв’язку з реформами, що започатковані новою державноуправлінською елітою в країні [1]. Основні завдання реформування державної служби передбачають єдині стандарти прийняття на службу, введення системної класифікації посад залежно від характеру та обсягу посадових обов’язків, створення політично нейтрального інституту державної служби, введення в дію прозорого механізму прийняття на державну службу, нові підходи до управління персоналом в органах державної влади, професійного навчання, оплати праці, дисциплінарної та матеріальної відповідальності державного службовця.

Відповідно до Закону України “Про державну службу” більш розширено подаються поняття “державна служба” та “державний службовець”. Так, державна служба – це професійна діяльність державних службовців з підготовки пропозицій щодо формування державної політики, забезпечення її реалізації та надання адміністративних послуг; державний службовець – громадянин України, який займає посаду державної служби в державному органі, органі влади Автономної Республіки Крим або їх апараті, одержує заробітну плату за рахунок коштів державного бюджету, крім випадків, визначених законом, та здійснює встановлені для цієї посади повноваження, безпосередньо пов’язані з реалізацією завдань та виконанням функцій державного органу або органу влади Автономної Республіки Крим [Там же].

На державного службовця покладаються такі основні завдання:

- підготовка пропозицій стосовно формування державної політики у відповідній сфері;
- розроблення, експертиза та/або редагування проектів нормативно-правових актів;
- надання адміністративних послуг;
- здійснення державного нагляду (контролю);
- управління державним майном або майном, що належить Автономній Республіці Крим, державними корпоративними правами;
- управління персоналом державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим або їх апарату;
- реалізації інших повноважень відповідного органу.

На законодавчому рівні вводиться компетентнісний підхід до управління персоналом державної служби, подається визначення нових для практики проходження державної служби понять:

– профіль професійної компетентності посади державної служби – комплексна характеристика посади державної служби, що містить визначення змісту виконуваної за посадою роботи та перелік спеціальних знань, умінь і навичок, необхідних державному службовцю для виконання посадових обов’язків;

– рівень професійної компетентності особи – характеристика особи, що визначається її освітньо-кваліфікаційним рівнем, досвідом роботи та рівнем володіння спеціальними знаннями, вміннями та навичками.

Стаття 16 Закону окреслює вимоги до рівня професійної компетентності особи, яка претендує на зайняття посади державної служби, конкретно для кожної посади, із зазначенням рівня освітньої підготовки та стажем роботи [1].

Закон чітко визначає категорії публічних службовців, на яких не поширюється його дія: Президент України, члени Кабінету Міністрів України, перші заступники та заступники міністрів, народні депутати України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, крім обраних на посади у Верховній Раді Автономної Республіки Крим, на яких вони працюють на постійній основі, судді, працівники прокуратури, яким присвоюються класні чини, працівники державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим та їх апарату, які виконують функції з обслуговування, працівники державних підприємств, установ та організацій, а також інших суб’єктів господарювання державної форми власності, працівників підприємств, установ та організацій, що знаходяться у власності Автономної Республіки Крим, крім осіб, які займають визначені законодавством посади державної служби у центрах зайнятості Державної служби зайнятості, Національній академії державного управління при Президентові України, Національному інституті стратегічних досліджень та Інституті законодавства Верховної Ради України, військовослужбовці Збройних Сил України та інших військових формувань, осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ та інших органів, яким присвоюються спеціальні звання, якщо інше не передбачено законом.

Цей Закон визначає новий підхід до класифікації посад державної служби. Так стаття 6 Закону поділяє посади державної служби залежно від характеру та обсягу посадових обов’язків поділяються на п’ять груп:

– група I – посади керівника, заступників керівника державного органу, членів державного колегіального органу, юрисдикція яких поширюється на всю територію України, та їх апарату, органу влади Автономної Республіки Крим та його апарату; голови, заступників голови місцевої державної адміністрації;

– група II – посади керівників, заступників керівників самостійних структурних підрозділів державного органу, юрисдикція якого поширюється на всю територію України, та його апарату, органу влади Автономної

Республіки Крим та його апарату, місцевої державної адміністрації; керівників, заступників керівників державного органу, юрисдикція якого поширюється на територію однієї чи кількох адміністративно-територіальних одиниць, та його апарату;

– група III – посади керівників, заступників керівників структурних підрозділів державного органу, юрисдикція якого поширюється на всю територію України, та його апарату, органу влади Автономної Республіки Крим та його апарату, місцевої державної адміністрації; керівників, заступників керівників структурних підрозділів державного органу, юрисдикція якого поширюється на територію однієї чи кількох адміністративно-територіальних одиниць, та його апарату;

– група IV – посади в державному органі, юрисдикція якого поширюється на всю територію України, органі влади Автономної Республіки Крим та їх апараті, які передбачають здійснення функцій з підготовки пропозицій щодо формування державної політики, розроблення, експертизи та/або редагування проектів нормативно-правових актів та не передбачають здійснення керівних функцій;

– група V – посади в державному органі, органі влади Автономної Республіки Крим та їх апараті, які не передбачають здійснення керівних функцій та функцій з підготовки пропозицій щодо формування державної політики, розроблення, експертизи та/або редагування проектів нормативно-правових актів [1].

Групи посад державної служби поділяються на підгрупи. До підгруп I-1, II-1, III-1, IV-1, V-1 належать посади державної служби в Адміністрації Президента України, Раді національної безпеки і оборони України, Апараті Верховної Ради України, Секретаріаті Кабінету Міністрів України, Центральній виборчій комісії, Рахунковій палаті, Вищій раді юстиції, посади представників Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, посади державної служби в секретаріаті Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, а також посади державної служби в Національному інституті стратегічних досліджень та Державному управлінні справами, визначені законодавством.

До підгруп I-2, II-2, III-2, IV-2, V-2 належать посади державної служби в державних органах, юрисдикція яких поширюється на всю територію України, та їх апараті, консультативних, дорадчих та інших допоміжних органах і службах, створених Президентом України (крім зазначених в абзаці другому цієї частини), Національному банку України, а також посади державної служби в Національній академії державного управління при Президенті України та Інституті законодавства Верховної Ради України, визначені законодавством.

До підгруп I-3, II-3, III-3, IV-3, V-3 належать посади державної служби в органі влади Автономної Республіки Крим та його апараті, державному органі, юрисдикція якого поширюється на територію однієї або кількох областей, міст Києва або Севастополя, та його апараті.

До підгруп I-4, II-4, III-4, V-4 належать посади державної служби в державному органі, органі влади Автономної Республіки Крим, юрисдикція

яких поширюється на територію одного або кількох районів, міста республіканського в Автономній Республіці Крим або обласного значення, району в місті, міста районного значення, та їх апарати.

Посади помічників, радників, уповноважених, представників Президента України, керівників патронатних служб Голови Верховної Ради України, Першого заступника та заступника Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України, віце-прем'єр-міністрів України належать до підгрупи I-1.

Посади помічників і радників Голови Верховної Ради України, радників Першого заступника та заступника Голови Верховної Ради України, помічників і радників Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України, віце-прем'єр-міністрів України належать до підгрупи II-1.

Посади інших працівників патронатних служб Голови Верховної Ради України, Першого заступника та заступника Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України, віце-прем'єр-міністрів України належать до підгрупи III-1. Посади помічників-консультантів народних депутатів України належать до підгруп IV-1 і V-1.

Посади керівників патронатних служб членів Кабінету Міністрів України (крім Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України, віце-прем'єр-міністрів України) належать до підгрупи I-2. Посади працівників патронатних служб членів Кабінету Міністрів України (крім Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України, віце-прем'єр-міністрів України) належать до підгрупи II-2.

Ранги державним службовцям присвоює суб'єкт призначення. Установлюється дев'ять рангів державних службовців в залежності від груп посад:

- державним службовцям, які займають посади державної служби підгрупи I-1, – 1 ранг;
- державним службовцям, які займають посади державної служби підгруп I-2, II-1, – 1, 2 ранг;
- державним службовцям, які займають посади державної служби підгрупи I-3, – 1, 2, 3 ранг;
- державним службовцям, які займають посади державної служби підгруп I-4, II-2, III-1, – 2, 3, 4 ранг;
- державним службовцям, які займають посади державної служби підгруп II-3, III-2, IV-1, – 3, 4, 5 ранг;
- державним службовцям, які займають посади державної служби підгруп II-4, III-3, IV-2, V-1, – 4, 5, 6 ранг;
- державним службовцям, які займають посади державної служби підгруп III-4, IV-3, V-2, – 5, 6, 7 ранг;
- державним службовцям, які займають посади державної служби підгрупи V-3, – 6, 7, 8 ранг;
- державним службовцям, які займають посади державної служби підгрупи V-4, – 7, 8, 9 ранг.

Вступ на державну службу здійснюється шляхом призначення на посаду державної служби групи I – у порядку, визначеному Конституцією та законами України, без обов'язкового проведення конкурсу на зайняття вакантних посад державної служби; на посаду державної служби груп II, III, IV і V – за результатами конкурсу на зайняття вакантних посад державної служби. Призначення на патронатні посади державної служби здійснюються без обов'язкового проведення конкурсу на зайняття вакантних посад державної служби.

Уведення нової організації державної служби формує декілька проблемних питань. Так, можливе пониження статусу окремих посад. Для врегулювання цього питання Національне агентство з питань державної служби передбачає у положенні про порядок присвоєння рангів, передбачити присвоєння відповідним категоріям працівників рангів, які відповідатимуть раніше присвоєним їм рангам. Другою проблемою є можливість віднесення окремих посад не до державної служби, а до посад, які виконують функції з обслуговування. Третя проблема запровадження нового Закону полягає у практичній реалізації компетентнісного підходу до управління персоналом державної служби, а саме у розробці профілів компетентності державних службовців. На вирішення цієї проблеми Національне агентство з питань державної служби розробило методичні рекомендації з розроблення профілів професійної компетентності посад державної служби у державних органах, органах влади Автономної Республіки Крим або їх апараті [2]. Ці методичні рекомендації визначають структуру та зміст профілю професійної компетентності посади державної служби, порядок розроблення профілю професійної компетентності посади державної служби, вимоги до рівня професійної компетентності осіб, які претендують на зайняття посад державної служби (необхідні знання, конкретні уміння і навички, особисті якості).

З набуттям чинності нового Закону України “Про державну службу” урегулюються кілька не вирішених раніше питань щодо поділу посад державної служби на кар'єрні та покар'єрні, політичної нейтральності державної служби, закладені основи ефективного управління персоналом в органах державної влади, посилюється роль кадрових служб. На законодавчому рівні закладено принципи та підходи до розвитку та підвищення ефективності функціонування державної служби, але подальших досліджень потребує розробка практичних рекомендацій щодо їх реалізації.

Література:

1. Про державну службу : Закон України від 17.11.2011 р. № 4050-VI // Офіц. вісн. України. – 2012. – № 4. – С. 115.
2. Методичні рекомендації з розроблення профілів професійної компетентності посад державної служби у державних органах, органах влади Автономної Республіки Крим або їх апараті : наказ Національного агентства з питань державної служби від 20.06.2012 р. № 148. – Режим доступу : <http://nads.gov.ua/sub/kirovogradska/ua/publication/content/39338.htm?s398224032=2aba5377060771ea0113c285fc73a800>.

Надійшла до редколегії 01.11.2012 р.